

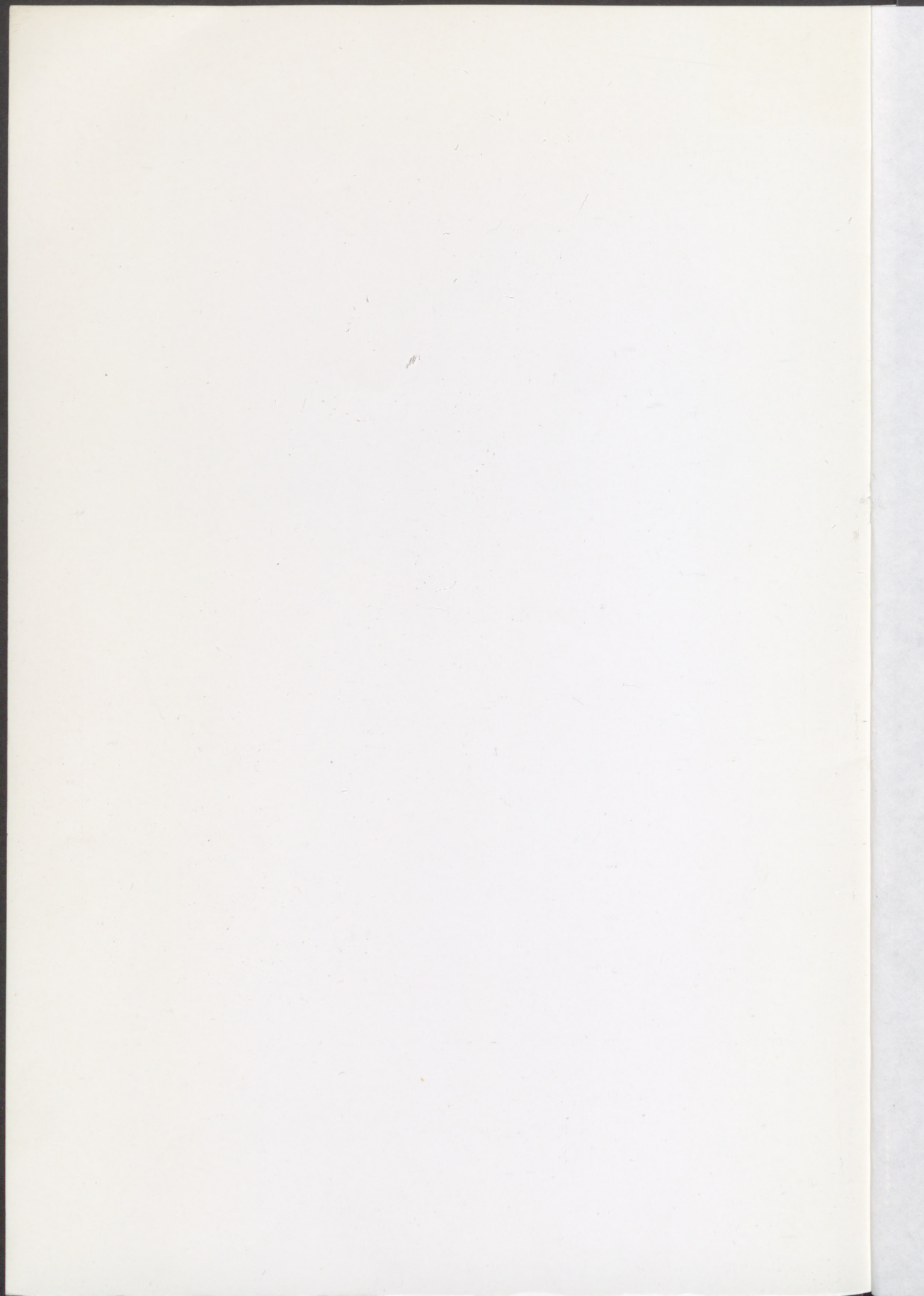
MC
111.571

Eli Nezer

GYÖNYÖRŰ SÓVÁRGÁSOK

Cserépfalvi

Eli Nezer
Gyönyörű sóvárgások

Cserépfalvi

Fordította: Mezei András, Simon Szegáli és - Jólesz László
közreműködésével - Eli Nezer

Szerkesztette és a szöveghűséget ellenőrizte: Jólesz László

MC17.577

1991

C Eli Nezer Budapest, 1991

C Hungarian translation Mezei András, Simon Szegáli

ISBN 963 7990 12 7

Itt most

Hogy ide érkeztem
összes őseimből
hogy érintettem az örömet
talán a boldogságot is
hogy én vagyok álmuk
utolsó határa

Az én királyságomban

Az én királyságomban már elnémultak a kürtök.
Nem beszélek a madarak nyelvén,
nem mondok kifinomodott példázatokot,
nem fejték meg jeleket.

Az asszonyom nem olyan szép, mint Batseba,
és amikor jön engem szeretni,
senki sem hal meg miatta háborúban.

Én vagyok a király is, a szegény is,
aki egyetlen báránycáját védi.

Az én bölcsességem nem elég hozzá,
hogy megfejtsen egy rejtélyt - az életemet.

Ruháimat fölveszem

Ruháimat fölveszem, útnak indulok,
A testem itt marad.

A szememet benned felejttem,
a fületem a távolságodban.

Soha nem térek vissza oda,
ahol örökké ott vagyok.

Hat beszélgetés apámmal

Most fájdul meg bennem
az eltévesztett fájdalom,
mondta.

És még azt is mondta
az élet madarak
hosszú éjszakája.

Az Isten valamikor itt volt,
mondta.
Én még falatoztam vele
az asztalnál.

És még azt is mondta:
a föld magához vonzza
az öregeket, a katonákat
és az aranybányászokat.

És mégis
érdemes volt,
mondta élete végén.

Írjad,
parancsolt rám:
az idő áll,
mi múltunk el.

Ébredéskor

Ébredéskor két kék, mély tavat
társz felém.

Nyakam köré
két gyöngye ágacsát fonsz.

Piros eper hull az ajkamra
a reggel küszöbén, ébredéskor.

Személyes közlemény

*Halála előtt nem sokkal ezeket
mondta Rabbi Zuszja:
Ha megkérdeznék majd, miért nem
voltam Mózes, fogok tudni felelni.
De ha megkérdeznék, miért nem
voltam Zuszja - elfogy a tudományom.*

Martin Buber: "Az elrejtett fény"

Az ember tartozik számot adni magáról. Arról, amit tett, és amit nem tett. Nem úgy, mint a tenger, az ég vagy a szikla. Az ember tartozik ítélőszék elé állni. Az ember tartozik. Az ember tartozik számot adni a háborúiról és békességeiről és mindarról, ami közöttük van.

Amsterdamban éneklő kurvát láttam, Párizsban zokogó részeget és Jeruzsálemben dühtől lobogó szemeket,
és mind énbennem van leírva.

Az ember tartozik számot adni önmagáról. Reményeiről és csalódásairól. Hallgatásairól és kiáltásairól, vétkeiről és jótetteiről. Az ember önmagának tartozik ezzel. De nem tartozik vele senki másnak, népének sem. Mert az ember magányos és néma sírás éjszakai fekhelyén.

A szelek már messze járnak, már nem túrnak a
hajadba,
elviszik innen messzire a sivatag homokját és a
madarakat.

Súlyos a vétkem, amiért nem mondtam neked
semmit.

Hogy tetteinket nem fordíthatjuk vissza.

Az ember tartozik szólni.

Az ember tartozik számot adni magáról
és visszafordíthatatlan tettekről.

Auschwitz napján

Büszke nagyapám
Filipovits Móric
Jóságos nagyanyám
Reismann Linka

Csak én maradtam meg
hogy kimondjam
szent neveteket.

Új ruha

Kiveszem a régi ruháimat a szekrényből, azokat
veszem fel. A régi ruháim igazán jók.
Mindig bennük van a tűnt idő szaga, a feledés fakó
színe
és az emlékezés egy ránca. Talán ezért nem szeretem
az új ruhákat, hiába szépek - de nincs rajtuk
ujjaid érintése, sem az a hajsza, amely akkor maradt
a vállamon, amikor ráhajtottad a fejed. Ó, mennyi új
ruhát
vettem már fel életemben! Egyik sem ér fel ócska,
kopott ingemmel, amin egyszer elsírtad magad,
sem elnyűtt cipómmel, amiben egy esős éjszaka
az ablakod alatt ácsorogtam. Régi ruháimat veszem
fel - igazán nagyon jók. De látom, hogy új gomb csillog
annak a helyén, amelyik egyszer az ágyadra esett.
És elfog a sírás.

Megnyugtató

Szevasz, én.
Egyedül vagy?
Mostantól velem
maradok örökre.

Légy tekintettel

Légy tekintettel fiainkra,
akiket József tarka köntösébe öltöztettünk,
a szemük fényszórók,
hogy bevilágítsák nekünk az idők sötétségét.
Légy tekintettel rájuk,
amikor karjaink közé menekülnek.
Engedd, hogy árnyékainkkal eltakarjuk őket.

Légy tekintettel rájuk,
midőn Egyiptom felé tartanak karavánokban.
Légy tekintettel rájuk, amidőn öklükkel
könnyeket törölgetik.

Légy tekintettel arra, aki közöttük
még kérdezni sem tud,
a bölcsre,
a gonoszra és az együgyűre is,
akiknek ingük foszlányát tartjuk a kezünkben.

Légy, légy tekintettel arra is,
aki nem illik bele sem legendába, sem példázatba.
Akiből nem lesz sem bölcs, sem jámbor,
sem gonosz, sem együgyű.
De ő az enyém, az én gyermekem,
ivadékom, sarjam,
ő él engem
és őt élem én
és nem hasonlítható hozzá semmi
a kerek ég alatt,
és ő az enyém, egyedül az enyém,
ő én vagyok és én
nem engedem, nem hagyom elpusztítani
sem tűzben, sem vízben
sem tűzben, sem vízben,
sem tűzben, sem vízben.

Ne veszítselek el, fiam

Ne veszítselek el fiam. A világ éhes rád, ne menj a legendái után:
a messzeségek, a háborúk, az asszonyok szerelme,
az inkák aranya,
a sas röpte!
Tedd kezedet a kezembe. Gyere, sétáljunk el zöld kacagású gyermekkorodba. Én majd eléneklem neked életem legszebb dalait, mind.
Felöltöztetlek József tarka köntösébe,
fiam, minden játékaim között a legsodálatosabb játék,
ha van bennem kedvesség, játékos kedv, az mind te vagy.
Minden te vagy, ami én nem vagyok.

Egy napon újtára megy. Szép és erős lesz akkor, gyönyörűség a szemnek. Orcáján a fiatalság pihéje. Mindenben különb lesz nálam, és én szeretni fogom.
Önfejű lesz, konok és lázadó, és én szeretni fogom.
Nálam jobban fog tudni szeretni, jobban fog tudni szenvedni és jobban fog tudni vigasztalni.
Én vagyok az apa, és ő a fiú. Én a fa, és ő a gyümölcse.
Utra kel, mert hajtja a vére. Én ott leszek megbújva álmai mélyében, kitartóan hozzászegődöm, mindig az én arcomból fog mosolyogni, a szemeimből sírni,
de egymagában harcol majd és kettesben szeret, és én nem leszek képes megérteni őt, sasröptét és sóvárgásainak suttogását.

*Ne veszítselek el, fiam **

Ezerkilencszázhetvennégyben, *peszáhi* vakációnk idején, egy napon Medurodamba érkeztünk, a hollandiai Hága melletti miniatúr városba. Bementünk oda, feleségemmel és gyermekeimmel és nézegettük a látványosságokat. Körülöttünk jöttek-mentek, nyüzsögtek az emberek, ezren meg ezren, többségükben turisták, akik mindenféle nyelveken beszéltek egymással. Sétáltunk a kicsinyke városban, leültünk pihenni, felfrissítettük magunkat üdítőitalokkal és folytattuk a sétánkat. Elhaladtunk a kicsiny vonatok rendezőpályaudvara mellett és úgy határoztunk, befejezzük a látogatást. Eljutottunk egy házikóhoz, ahol színes képeslapokat árultak. Feleségem és én szóltunk a gyerekekhez, hogy várjanak néhány percet, azzal odaléptünk a házikóhoz, hogy vásároljunk egypár képeslapot, emléknek. Amikor visszamentünk a gyerekekhez, csak a két nagyobbikat találtuk ott, a kicsi, a négyéves eltűnt. Keresésére indultunk, szóltgattuk, a nevét kiáltoztuk mindenfelé, visszafordultunk, amerről jöttünk, de a gyerek nem volt sehol. Múltak a percek, tele voltunk feszültséggel, félelemmel. Már azt gondoltuk... amikor megszólalt a hangszóró és közölte, hogy találtak egy négyéves körüli gyermeket, átvehető a bejáratnál. Odarohantunk, és megpillantottuk a gyermekünket: a kapuőr karjában sírdogált. Miután köszönetet mondtunk az őrnek és a gyermek is megnyugodott, megkérdeztük, hogyan vészelt el. Azt mondta: - Mentem és nézegettem a kertet, és egyszerre csak nem láttalak titeket. Mentem tovább, és aztán elkezdtem sírni. Odajött hozzám egy néni, a kezét nyújtotta és azt mondta: "Ne sírj, kisfiú, a szüleid hamarosan megtalálnak." Aztán odavitt a kapuórhöz és ott meg is találtatok. -

Milyen nyelven beszélt hozzád az a néni? -
kérdeztük. - Azt hiszem, hollandul - válaszolta. - De
hát te nem tudsz hollandul? - Nem is - felelte a
fiunk. - De én mégis megértettem, hogy ő azt mondja
nekem: "Ne sírj, kisfiú, a szüleid hamarosan
megtalálnak."

Mandulafa virága

Virágzó mandula esőnek idején,
pityergő leányka menyegzője napján.

Jószagot párálló porhanyó televény
várandós asszonyka kilenc hava fogytán:

fényes pocsétában Hold kereke rebben,
öröm könnye csillan pici tenyeredben.

Mandula mikor szoknyásba virágzott,
a Föld továbbad is könnyeiben ázott.

Bókolnak a mezők, akármerre járok,
bókjaik virágok.

Tested karcsú fája hullatta a burkot,
s kezemnek tíz ujja víg nótára gyújtott.

Személyi igazolvány

Mind a halottaim, nagyapám, apám és a többiek,
toltak, küldtek engem előre, az életembe,
Én voltam minden reményük.
Az utolsó vagyok közülük.
Azt mondták nekem: Menj!
Szakállas nagyapám, aki szénné lett,
apám, aki a loholás végén már nem kapott
levegőt,
és a többiek, akiknek jajaik a himnuszaim lettek.
Vissza akarok térni hozzájuk.
Visszatérek hozzájuk.
Visszatérek.
Rám bámulnak.
Mik ezek a hallgatások, ha nem ők?
Mik ezek a hangok, ha nem az övék?
És mi vagyok én, ha nem ők?

Személyi igazolvány *

Apai nagyapám a múlt század végén halt meg, amikor apám egyéves volt. Tizenkét gyermeke között apám volt a legfiatalabb. Nagyanyám fáradságos munkával tartotta el gyermekeit.

Emlékszem nagyapám fényképére: a falu tűzoltóparancsnoki egyenruhája volt rajta.

Nagyanyámra négy- vagy ötéves koromból emlékszem. Apám mesélte nekem, hogy a környékbeli gróf megszokott állni kocsijával a kapuja előtt és bement, hogy megebédeljen nála.

Anyai nagyapám egy szeszfőzdét vezetett egy isten háta mögötti faluban, az Esterházy herceg birtokán. Magas, nagy bajuszú férfi volt. Egy *széderestén*, hatéves koromban, "elloptam" az *áfikómánt* és váltságdíjként csokoládét kértem érte. Nagyapa elvitt a falu egyetlen boltjába. Mivel csokoládét nem találtunk ott, nagyapám szentjánoskenyeret vett nekem. Nagyanyám szép asszony volt, teljesen ősz. Még most is a számban érzem annak a rigójancsinak az ízét, amit ő sütött nekem. Nekik is tizenkét gyermekük volt.

Nagyapám is, nagyanyám is, a gyermekeik és unokáik többsége elpusztult a borzalmak idején.

Valamikor

Valamikor egymást
úgy szerettük
mint a fa és a föld.
Most
mint a falevél és a szél.

Akkor is

Akkor is ha minden igaz akkor is
ha minden semmi-szó az ember
a föld pora a tenger homokja-mélye
akkor is ha minden hazugság
fájó véletlen sírás bánat
elválás vigasztalás akkor is ha
az orgona az almavirág
a barackvirág csupán leírt szavak
akkor is ha a legmélyebb mélység
a nem-levés a feledés akkor is

Gyönyörű sóvárgások

Az országok, amikben voltam,
pedig sohasem jártam bennük,
sóvárgást keltenek bennem
a hely után ahová távolodom.

Láttam embereket, akiknek az otthonuk másutt volt, mint
a házuk, a házuk nem volt otthonuk,
és jobb lett volna lenniük madaraknak vagy halaknak
vagy valami másnak,
ami körülhatárolható, mint az emlékek vagy az álmok.

Jómagam most önmagamban vagyok,
és én magam nem vagyok sem ház, sem vár,
hanem csupán vékony, sérülékeny hús
és törékeny szerelmek
és gyönyörű sóvárgások
minden után, ami nem vagyok,
de talán lehettem volna.

Gyönyörű sóvárgások *

A magnó tekercei lassan forogtak. Hirtelen valami gyönyörű zene szólalt meg belőlük. Beethoventől valami, úgy rémlik, egy részlet az Eroicából. Nagy szimfónikus zenekar. Néhány taktus után elhallgatott a zene. Némi recsegés, zaj, aztán az én rekedtes, dűnnyögő hangom hallatszott, váltotta fel a nagyszerű akordokat. Vagy tucatnyi szempárt láttam magam körül, amelyek mosolyogva és biztatón néztek rám. Vagy tucatnyi száját láttam magam körül, amik süteményeket rágcsáltak és leöblítették italokkal. Tizenöt éve nem beszéltem ezen a nyelven, és a szavak dadogva, akadozva jöttek elő a számból. A lány - egykori szerelmem - most nagy hassal ült mellettem. Elnehezült testű asszony lett, arca, karja szeplős volt, és a haja, az egykor dús, hosszú fonatok, rövidre volt vágva, mint Sámsonnak, akinek kiderült a titka és elvesztette erejét. Ő hozott nekem mindenféle ennivalót, italokat és úgy forgolódtam körülöttem, mintha még mindig az övé volnék. A magnó tekercei forogtak életem történetével. A készülékből elhatolt hozzám a hangom, ami nem az én hangom volt, és életem története, ami egészen más történet volt, mint amit el szándékoztam mondani. Elmesélem, hogyan vándoroltam be az országba, mesélek a hajóról, hogyan vergődött a viharos hullámok között, de nem mondok el semmit a sóvárgásaimról apám-anyám háza, a régi otthon után. Mesélek kibbucbeli első napjaimról, de nem mondok el semmit azokról az égő hólyagokról, amiket a *turijá*-kapa tört a tenyeremen. Beszélek a verseimről, amiknek a megírására nem volt sem elég erőm, sem elég tehetségem. Hallgattam, ahogy beszélek

magamról, és a történetem, minden dadogásom ellenére, sikerek és tettek történetévé állt össze. Hirtelen kinyújtottam a kezemet, hogy kikapcsoljam a készüléket, hogy kettészakítsam a történetemet. Barátom, aki mellettem állt, segíteni akart, de ahelyett, hogy kikapcsolta volna a készüléket, még inkább felerősítette a hangját. - Igazad van - mondta. - Így jobb. Történetemben elérkeztem a tanulmányaimhoz. A magnetofon ekkor recsegő hangokat hallatott és másféle hangok jöttek belőle. Barátom néhány gombot elforgatott, megigazította a készüléket, és a történetem most már zavartalanul folyt tovább és néhány perc múlva befejeződött.

“Csináltál valamit az életben.” “Nem mindennapi történet.” “Neked van álmod és van hited.” Ilyen és ehhez hasonló szavakat hallottam mindenfelől. - Remek felvétel - mondta büszkén a barátom. - Majd készítek róla másolatot és elküldöm neked Izraelbe - mondta felém fordulva.

Talán két hónap múlva csakugyan megérkezett a magnószalag. Először haboztam, hogy egyáltalán átvegyem-e a postán, de a végén mégis hazavittem. Nem fog ártani, gondoltam, ha megőrzöm életem történetét. Ami ilyen is lehetett volna.

Nehéz sors

Költő vagyok. Ne kínozzatok se szavakkal, se hallgatással.

Nem madár vagyok a lombok között, aki beleszeretett az égboltozatba.

Fa vagyok keresztúton. Fejem a tűző napon, gyökereim élni tanulnak a sziklákon.

Nem félek a fejszétől. A gonosz szelektől félek. A sarokvasán csikorduló ajtótól.

Isten hegyén

Mentem az érintetlen, forró pusztában.
Énelőttem nem járt felhő nappal, sem tűzoszlop
éjjel.

Mentem a pusztában, és minden lépésnél
elhervadt ifjúságom egy-egy virága.
A véghetetlen távolságnak gyönyörű a látványa,
de a szívből kiégett a vers.
Valahol vége van a hallgatásnak
és mögötte még nagyobb a csönd...

Felmentem Isten hegyére
hogy szemtől szemben szóljak Istennel,
szemtől szemben,
ahogy Mózes a pusztaságban.
"Isten! - mondtam. - Vajon én voltam vajúdós
ezzel a félelemmel, vajon én hoztam világra,
s parancsodra hordozom, mint valami hideg acélt?
Felelj, Isten!"
Csakhogy ott, azon a helyen nincs isten,
csupán összetört kövek a szakadék szélén.

Akkor leszálltam a hegyről
és megformáztam magamnak az aranyborjút.

Auschwitzi kulcstartó

A turisták parkolójában, szemben a kapuval,
ami fölött ott a tábla: "Arbeit macht frei",
ajándékbolt van. Emléktárgyakat árul, az önkínzás
eszközeit.

Köztük kulcstartót is - "Auschwitzi emlék".

Milyen ajtót fogok kinyitni, milyen házat zárok majd
be?

Mire vigyázzak, hová tegyem le a kulcsokat?

És amikor megcsörrennek, milyen elnémult hangot
idéznek fel?

Azokét, akiknek a háza s maguk is füstté, korommá
lettek?

Száradj el kezem, amiért már-már megérintetted!

Büszke, megszegényített nagyapám! Gyönyörű,
szomorú nagyanyám!

Itt a vonat, a vagon a fárasztó utazás után.

Az auschwitzi ajándékbolt fölött egy tábla: "Souvenir",
finom, könnyed franciasággal - akár egy vers címe is
lehetne.

Az emlékezést felváltja a feledés.

Az ember istenét vallásra cseréli.

A több

Nagyon mélyen. A legszentebb. A legérthetlenebb.
A több. Csak még egyszer. Csak lehetne még
egyszer.

Most másként mondják ezt. Ezt mindig másként
mondják. Mindig a többet. Csak még egyszer.

Nagyon mélyen. Bűvölni ráolvasásokkal.

Birodalmak tűntek el. Városok váltak hamuvá.

A hősök csontjait porrá örölte az idő.

Csak a legendák. A nagyon mély.

A többé-már-nem-nyelv, a többé-már-nem arc.

A vers. A több, a melódia.

Ezt mindig másként mondják.

A szerelem nevei változnak.

A félelem, hogy az ajkak vétkeznek.

A nagyon fájó.

Ha tudnám elénekelni vagy lejátszani életemnek ezt
a percét - akkor lenézném az olajfa kétezer évét.

Rövid az orgonavirágzás

Lehet könnyek nélkül is. Még szerelem nélkül is.
Drága holmikát gyűjtünk és halmozzuk a pénzt,
hogy a házat velük töltsük be - szerelem helyett.
Külföldi utunkról színes mütyürkéekkel
jövünk meg - emlékek helyett.

Lehet álmatlanul hanyatt feküdnünk az ágyon,
néznünk a függöny vetette árnyékokat és
Modigliani
hosszú nyakú hölgyét. Lehet szavak nélkül is,
talán könnyebb is szavak nélkül.

Már késő van, mondta anyám harminc évvel
ezelőtt.
Most eszembe jutnak elfelejtett részletek.
Csak most értettem meg, hogy rövid az
orgonavirágzás.

Hét kúrtszó

Hétszer se harsan a kürt, s a sereg
már rázúdul az ellenségre,
de hetvenhétszer is feltör a sóhaj,
amíg majd eljön a béke.
Hétszer se harsan a kürt,
s a falak földig omolnak,
de hetvenhétszer is kiver a víz,
amíg házad s hazád lesz holnap.

Jeruzsálemi versek

Születésnapomon Jeruzsálemre gondolok.
Bár benne születtem volna, bár benne halnék meg.

Gyenge sápadt fény az olajfákon a hóban.
Az örökmécsek szépsége. Talán inkább titokzatos,

mint szép. Talán több benne az el- és visszavándorlás,
mint az örökkévalóság. Hegyei összeszorított ajkú
némák.

Talán ezért írnak hozzá
történelemkönyveket és költeményeket.

*

A könyvben sok kép volt Jeruzsálemről
minden időkből. Olyannak láttam, amilyen akkor
volt, még nem királyváros. Amikor még kopár
dombok voltak, kemény sziklaszirtek. Talán vétkezem,

hogyan látom Jeruzsálemet, amikor még
minden csak remény. Legfeljebb tán pár borzas fa a
szélben.

*

Zsoltárénekeid, kecses hegyeid,
csodáid és törvényeid, harangok és halleluják.

Imádságok és szentségek, égő- és békeáldozatok,
a szentjeid és mártírjaid, siratóid és szerelmeseid.

Szirtjeid és köveid keménysége. Bűvöleteid és
bilincseid.

És egy rózsásarcú kisleány feléd tart

egy felhő-ég színű zászlót.

Egy kedves idegen madár

Aki bűvöletében tart ezer szemet, önmagát nem
képes
elbűvölni. Aki a cylinderéből madarat röptet az
égnek,
lelke madarát nem mindig képes fölrepíteni.
A távoli nyírfaerdők ezüstje, a hó a méltósággal
emelkedő hegy magasán, a nagyon-nagyon szürke
egek,
a fehér kéz meg az arc, ahogyan mosolyát megőrizte
az emlékezet. — Minden, minden visszatér és
mégsem
ér közelebb. — Már hajnalodik. A kertben már
lépéseket
hallani. Vagy az esőt. Vagy csak álmot. Kezed
lehanyatlott.
Ujjaid úgy fúródnak a párnába, mint a gyökerek,
amik televény földet keresnek. Ez nem a szememet
elkerülő
álmom. Nem az álmom. Jobb, mint az álmom. — A hideg
és a fehér folyókká áll össze. Az erős zöld birtokba
veszi
mezők és évek arcát, és a bűvész önnön
varázslatainak
a foglya. Cylinderéből egy kedves idegen madár
röppen fel.

A Föld nevű kialudt csillag

Ebben a városban emberek laknak, asszonyok és férfiak,
asszonyok és férfiak s ők lehúzott redőnyök mögött
szeretkeznek, csukott ajtók mögött, mert nem lehet
szeretkezni odakint, csupasz, kemény földön.
Táskarádiók szerenádokat árasztanak és lovagok
száguldanak tűzkocsijaikon és zavarják alvásukban
a madarakat, szeretkezésük közben a szerelmeseket
és a Hold narancsosok fölött vándorol és a csillagok
egyhelyben állnak, hallgatagon, némán, és a fák
feketék a portól és az éjszakától,
és az éjszaka szép és a nyár tiszta és a tenger...
És a jó Föld méhében hordja virágok és bogáncsok
magvát,
nem tesz köztük különbséget
és nő és férfi között sem, ahogy szeretkeznek
és új fordításban éneklik az Énekek énekét a
Prédikátor könyve mellett.
Ezek életünk napjainak története
a Föld nevű kialudt csillagon.

Amikor a fiú egyenruhát ölt

Amikor a fiú egyenruhát ölt, megváltozik a ház. A háború
besompolyog a papírok zizegésébe, beoson a fürdőszobába,
a hálóba, a párnáid közé, a paplanodba, bebújik a szennyes
ruhák közé. Érzékeid megfeszülnek, mint a csendet figyelő kutyának.

Amikor a fiú egyenruhát ölt, megváltozik a világ. A hír
nem marad az újságban, a gonosz tervek, amiket valahol szőnek,
befurakszanak a te agyadba is, a parancsok amiket valahol
messze adnak ki idegenek, a hang sebességénél gyorsabban
érnek el téged. A rózsza vad növekedésbe kezd a kertedben.

Végigjársz minden stációt: a verejtékezés, a fulladás stációját,
a túlélését, a vége-nincs futását, ami feltöri a lábad,
a hordágycipelését, az átvirrasztott éjszakákét.

Amikor a fiú egyenruhát ölt, minden háborúid között ez
a legádázabb. Este egyedül maradsz a gondolattal, amit a szád nem mer elmondani a fülednek, a füled nem meri
továbbadni a szemednek, s te fekszel elerőtlenedett kezekkel
és ólomnál is nehezebb lábakkal.

A próféta beszéde

Az Isten fekete.
Az Isten egy nő.
Az Isten kivágott szőlőtőke.

Az élet menyasszonynak
öltözött ringyó,
mondta.

És Lorca versei gitárral,
tette hozzá.

A holnap
a nagy hazugság.

Az ember az Ó képében
halleluja,
súgta.

József álmának megfejtése

Okos ember volt József.
És szerencsés.
Nem volt mit veszítenie,
ő csupán életben akart maradni.

A Fáraó udvarában
voltak más álmofejtők is,
talán jobbak Józsefnél,
de kevésbé szerencsések.

Akit apja tarka köntösbe öltöztetett,
akit kivettek a gödörből,
akit szeretett Potifár szép felesége,
aki kiszabadult a börtönből,
akit egész életében próbára tett
a szerencse,
bizonyos lehetett benne, hogy megfejt
egy álmot kalászokkal és tehenekkel.

A szerencséseket Isten is szereti,
és ők a legendák hősei.

És ez az álmofejtő József
álmának megfejtése.

Történelmi lecke ma Izraelből

Kőkorszak
Vaskorszak
Plasztikkorszak
És újra vasak
Újra a kövek korszaka?

Csak azt ne!

Szabadságuknak ott a sivatag
mind a hullámló tengerpartokig.

a szédítő, a sziklás szirteket
e láthatárt adjátok meg nekik,

borzolt erdőkön át a jó hideg
lélekbe szítt nagy barátságokat,

fegyvert a csöndre adjátok nekik,
szerelmet, időt, távolságokat,

hitet, reményt és pogányságot is,
mi adható, mindent megadjátok,

de csak ne azt, csak azt ne adjátok
kezükbe sohase - gumibotot!

Országom

“Krizisból jön a béke”
(Jeruzsálemi Talmud)

Ábel földje
a törött kőtábla földje

a cifra szenvedések földje
az elszaporodott Káinok földje

József vermének földje
a kiszántott rögök földje

a kutak szentföldje
az Éden ökle a vérbosszúk pokla

az eljövetelek békéje
földem

Vers 88-ban

Ők a robotok robotosai. A mixerek és a komputerek fiai. A horoszkópok porontyai, a csodagyógyszerek fogyasztói, az édesített vitaminok csecsszopói, a nyugdíjpénztárak várományosai, a bankbetétek, az élet- és balesetbiztosítások fiai, a decibelek és a szupermenek kölykei, az irányítható rakéták tinédzserei, az óvszerek csábítottjai, a dohányzás és az AIDS rémültjei, a szerencsejátékok balekjei, a vegyifegyverek növendékei, ők a hidrogénbombák örökösei, a csillagháborúk rémültjei, kurvák fattyai, utcakölykök, az erőszakból születettek, és ők azok, igen, akik a szabadságban születtek, a szabad szerelem pulyái, a mindent elsőpró szerelmek, a mindent emésztő gyűlöletből valók, ők a szerelmek középszerének áldozatai, a párzások gyümölcsei, vad testi vágyak és a szerető szeretők egygyéválásai, az egyszerű, a jámbor emberi kapcsolatok folytatói, a mosoly, a könny, a gond, az aggódás fiai, a csókok, szerelmek, álmok létezői, selymes hajtincsek, tejfogacskák és a rózsaszín pici ujjacskák gyermekei.
Ők a holnap mártírjai, a feláldozottak, akikkel a szülők itt házárdjátékot űznek.

A háború fiai

Fegyvert, szerelvényt, földre dobva,
be a zuhany alá, le a tengerhez,
ki a sivatagba, föl a hegyekbe.
A hetvenesek mindig sietnek,
futnak a szakadék szélén,
hamar szeretve-felejtve,
a hetvenesek az örült sofőrök,
szél veri arcukat örökké.
mezők és narancsligetek
olvadnak be a szemükbe, de ők
késve érkeznek a mozikba,
és ők azok, akik elmennek előbb,
ételeiket úgy hívják: "sietek, anyu",
érintetlen, terített asztalok
kétségbeesése, szobájukban
szétvetett holmik csöndje, némasága,
üres cipők csodálkozása,
az olvasatlan fejezetekbe törődött
könyvek nyomora, kenyérmorzsák mutatják,
merre mentek a sietők, a hetvenesek,
a szeretettek, akik mindig, mindenütt
valamit el-elhagynak.

Miért akarnak habzsolva mindent
egyszerre végigélni?

A legnagyobb szerelem

Szól a Föld: mind az én ölembe jön. A férj
felesége karjaiból, ifjú, ellenség, barát

énelém borul. Nászomra kicsinosítottam magam.
Ugyan ki nem
részegek meg az én boromtól? Kit nem ejt rabul
a szemem?

Levetkőztem: meztelen testemre ki nem veti rá
magát, mint a farkas?
Apa és fiai ölelik széles derekamat. Én vagyok a
legnagyobb szerelem.

Egy negyedórát az istennek

Szerettem Amsterdami, ahol éjszakánként ötszázéves házak bámulnak rám a vízből és ötszázéves harangok kondulnak meg minden órában.

Éltem Amsterdamban és ez a város mindörökké az enyém.

Nincs benne se jussom, se telkem, de van nekem ott egy csillagom az óváros egyik hídja fölött.

Csak az a város marad fenn nemzedékeken át, amelyben otthon van a szeretet.

Nem tudom, mire gondolt Rembrandt, amikor a zsidók utcájában járt, de vele volt az isten, a szeretet és festékesládikája. Nem tudom, mire gondolt

Van Gogh,

amikor a sötét sikátorokat járta, de vele volt a gyalázatos

éhség és az örület, hogy felrepül. Én egy nyüzsgő utcába

tévedtem és a házak között eldugott imaházra találtam.

Kapujára ez volt rávésve: Egy negyedórát az istennek.

Mindenki

Mindenki járta a maga életének Pompeiijét.
Kettébetört istenszobrok. Mi is.
Át kell szitálni a port, összeragasztani a cserepeket,
fáradt turistaként visszatérni azokra a helyekre,
ahol voltunk valamikor.

Megpihenni a fal tövében,
ahonnan anyu hazahívott.

És elfordítani a fejünket
a távolban magasló Vezúvtól.

Honnan ez a roppant merészség

Ahol gyökerestül kiszakad a fa, sír a szél. A föld megözvegyül és az árvult madár messzi idegenbe száll.

Ki hallja meg a sírást, kinek fáj az út, a hervadó lomb néma mozgása, ki siratja el az énekmondót? Ki emlékszik majd a versek viharára, a levélhullásra, a gyümölcsre? Ki ismer rá a szomorúságra a magányos szél sírásában? Többé nincsenek madarak az égen. Nekünk kell énekelnünk. Honnan ez a roppant merészség, hogy váratlanul újra meg újra fölkeljünk és mindenek ellenére táncoljunk, vígadjunk? Talán mégis megleljük az értelmét: miért kell az embernek madárrá lennie.

Kép a galériában

Könnyű kézzel fosztanak meg emberek életüktől
madarat és verset.

Én, aki megpróbálok madarakat és verseket
csinálni,
tudom, milyen könnyű és milyen nehéz a halál.

Egyszer talán megmagyarázza nekem valaki,
mi az értelme az életnek,

ami olyan kérdésekre ad feleletet,
amelyeket sosem tettek fel.

*Kép a galériában **

Erdei táj.

Öles fák. Széles pázsitok. A látóhatáron ég, fehér felhőkkel. Lovasok finom öltözetben kezükben puskák.

Fejükön ellenzős sapka vagy kalap. Dámák hosszú csipke-

ruhákban. Egyik kezük a kantárt fogja, a másikban legyezőt tartanak. Egy úr megemeli kalapját egy sovány, kipirult arcú hölgy előtt. Nemes lovak vágta. Sörényük lobog, nyakuk előrefeszül. Egy falka

könnyű lábú, remegő orrlyukú vadászkutya.

Oldalt - kürtös áll, éppen megfújja a vadászkürtöt.

És előttük, mindegyikük előtt, a magas élősövény előtt,

végző erejével, lelke utolsó megfeszítésével - a nyúl.

A szemei.

Hirtelen megláttam a szemeit. Zsidó nyúl szemei.

Ebben az évben

Ismertem embereket, akik utcák lesznek
talán már ebben az évben.
Gyerekek fognak járni rajtuk,
és szívükbe fákat ültetnek.
És ismertem másokat, akiknek a nevük
örökre elvész.

A kezek, amik csak háborúra voltak jók meg
szeretkezéshez,
továbbra is háborúra lesznek valók és talán
semmi egyébbre,
és mind többen és többen
válnak ellenséggé.

Ebben az évben nehéz lesz
fedezéket találni
gondolatok, szavak és érzések mögött,
mert éles tölténnyel tüzelnek,
nem számít, milyen nyelven
ordítunk,
fogják érteni.

Ebben az évben már nem fogom mondani,
hogy képes vagyok,
mert talán nem leszek képes,
nem úgy, mint valamikor, amikor nem mondtam,
mégis képes voltam.
Ebben az évben a vak koldus
a tel-avivi központi buszpályaudvaron
nem fogja többé kiáltani:
Nagy Isten, nagy Isten.

Aki kőből

Aki kőből madarakat tud faragni
paloták homlokára

és kőhegységet rejteni a csendes hó alá
és szilárd utakat rakni kőből

és sírköveket növeszteni mint a rózsafát

hát az tudjon békét is faragni
kemény kovakőből

Nehéz megölni fát

Nehéz megölni fát háborúban.
Gyökerei vannak, karjai, erős törzse,
szelei, madarai.

Házat könnyebb.
Még könnyebb arcokat az ablakaiban.

Dávid hegedűje

Dávid magának hegedült
és a lelke ujjongott.

Vajon milyen dallamot játszott?
És hová lökte a hegedűjét, amikor sírt?

Egy asszony emlékeket hímez

Egy asszony emlékeket hímez,
ujjai rohannak
a napokon és az éjjeleken keresztül.
Hímez arcokat, hangokat,
hímez feledést.
A fájdalmak ébren,
akár a szíve.

Egy asszony emlékeket hímez,
szempillái már nehezek,
egy asszony emlékeket hímez,
egy asszony feledést hímez,
egy asszony mosolyog álmában.

Egy asszony könyvet olvas

Egy asszony könyvet olvas
egy más asszonyról
az ablaka mögött
mandulafa ága moccan
szemei átsiklanak a betűkön
az életébe amikor mellei
még rezgő madarak voltak
a csapda előtt

Egy asszony az életét olvassa
mint könyvet
aminek már alig vannak
lapjai
az ablak mögött
a levelek között
sötétedik a Nap

Egy asszony olvas
Lépések a kertben
Mennek Hova.

Egy ember vár

Egy ember ül az ajtajában,
Senki sem jön hozzá.
Senki jön hozzá.
Vár a háza előtt
a senkire.

Egy ember ül a háza előtt,
faleveket morzsol ujjai között,
illata az orrlyukaiban,
a tenyerében
egy marék remény
szombat estétől
szombat estéig.

A hajlott korú

A hajlott korú
szobájában üldögél
elmúlt idői föléje hajlanak

magában ül ablaka mögött
kívánatos fényes reggel

a hajlott korúnak furcsa
ahogy elmúlt idői
föléje hajlanak

szobájában magában ül
ablaka mögött
a gyönyörű kegyetlen tavasz.

Az építész beszéde

Így szólt az építész: házat építettem, minden falát
megcirógattam,
ajtáját beillesztettem küszöbét megcsókolja a bejövők,
a kimenők lába.

Felmagasítottam, a fa csúcsáig ér.
Befedtem tetővel. Ha tető borítja, mintha égbolt fedné.

Két ablakot vágtam benne, völgyre néz az egyik, hegyre
a másik.
Rajtuk árad be a reggelek világossága meg a hold
sugara.

Házat építettem. Én nem lakom majd benne. Talán a
fiaim.
Megöregedtem. Bárcsak megmaradna benne az építész
lelke.

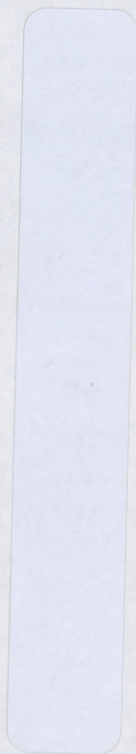
Tartalom

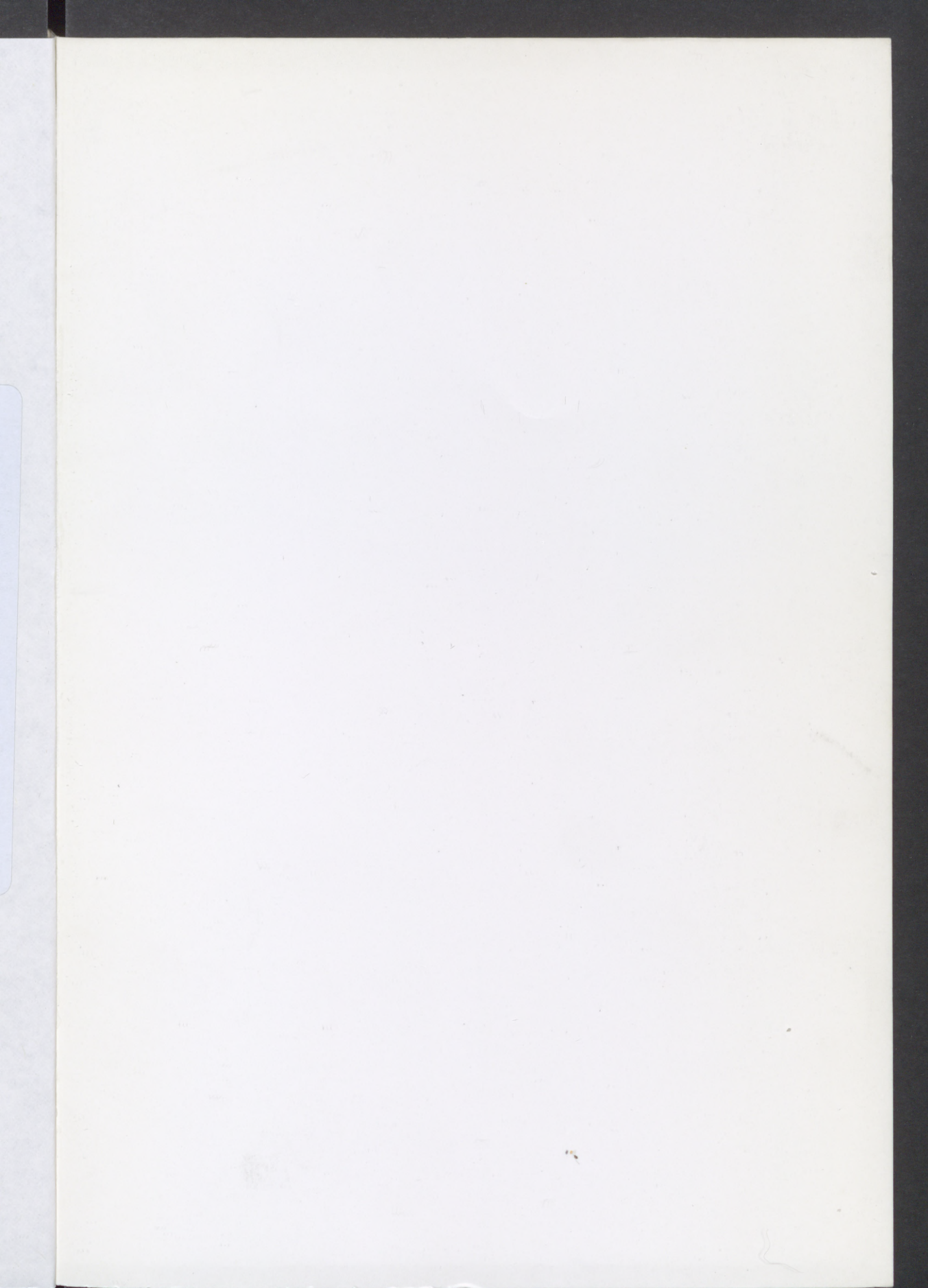
Itt most.....	3
Az én királyságomban	4
Ruháimat fölveszem	5
Hat beszélgetés apámmal	6
Ébredéskor	7
Személyes közlemény	8
Auschwitz napján	9
Új ruha	10
Megnyugtató	11
Légy tekintettel	12
Ne veszítselek el, fiam	13
Ne veszítselek el, fiam *	14
Mandulafa virága (Simon Szegáli ford.).....	15
Személyi igazolvány.....	16
Személyi igazolvány *	17
Valamikor	18
Akkor is	19
Gyönyörű sóvárgások.....	20
Gyönyörű sóvárgások *	21
Nehéz sors	23
Isten hegyén	24
Auschwitzi kulcstartó.....	25
A több.....	26
Rövid az orgonavirágzás	27
Hét kúrtszó (Mezei András ford.)	28

Jeruzsálemi versek.....	29
Egy kedves idegen madár	30
A Föld nevű kialudt csillag	31
Amikor a fiú egyenruhát ölt.....	32
A próféta beszéde	33
József álmának megfejtése	34
Történelmi lecke ma Izraelből (Mezei András ford.)	35
Csak azt ne! (Mezei András ford.)	36
Országom (Mezei András ford.)	37
Vers 88-ban (Mezei András ford.).....	38
A háború fiai (Mezei András ford.)	39
A legnagyobb szerelem	40
Egy negyedórát az istennek	41
Mindenki	42
Honnan ez a roppant merészség.....	43
Kép a galériában	44
Kép a galériában *	45
Ebben az évben.....	46
Aki kőből	47
Nehéz megölni fát.....	48
Dávid hegedűje	49
Egy asszony emlékeket hímez.....	50
Egy asszony könyvet olvas	51
Egy ember vár.....	52
A hajlott korú.....	53
Az építész beszéde	54

Kiadja a Cserépfalvi Könyvkiadó Kft
Felelős kiadó: Békés Tamás
Felelős szerkesztő: Braun Róbert
Műszaki szerkesztő: Bak Csilla
Szedés: Alapítvány Kiadó Kft
A borítót és a kötést tervezte: Egyed László
A könyv formátuma: B/5
Készült a BERGER Nyomdaipari és Kiadói Kft-ben

1953-3

Eli Nezer 1933-ban született Budapesten. A háború alatt szüleivel együtt a cionista ellenállási mozgalmatól kapott hamis papírokkal bújkált.

1949-ben szülei tudta nélkül Izraelbe ment, s ott a *Hásomér Hécáír* mozgalom Dália kibbucának lett a tagja, s ennek a kibbucnak a tagja mindmáig. A haifai és a tel-avivi egyetemen tanult irodalmat, héber nyelvet és jogot; tanár. A mozgalom megbízásából több éven át volt kiküldetésben Hollandiában, illetve Franciaországban.

Eddig húsz kötete jelent meg, közülük tíz verseskötet, a többi novellás-, illetve verses meséskönyv. Írásait több nyelvre lefordították, és izraeli és külföldi irodalmi lapok közölték őket.

Héberre fordította Móricz Zsigmond *Légy jó mindhalálíg* című regényét.

Munkásságát számos irodalmi díjjal jutalmazták.